

5. Отцевич Є. Ю. До питання про визначення поняття «порушення прав на торговельну марку» / Є. Ю. Отцевич // Правовий часопис Донецького університету. – 2011. – № 2. – С. 72–79.

Клименко Оксана Іванівна,
студентка гр. БП-15
факультету підприємництва та права
Київський національний університет
технологій та дизайну, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Головащук А.П., к.ю.н.

УДК 347.1

ПРИНЦИП РІВНОСТІ СТОРІН У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

Вступ. Дослідження принципу рівності сторін у цивільному процесі України як одного з фундаментальних принципів в цивільно процесуальному законодавстві та його вплив на справедливість судового розгляду є актуальним в умовах сьогодення.

Принцип рівності сторін у судовому процесі має універсальне значення, адже втілює демократичні засади функціонування судової влади, визначає базові засади правового регулювання взаємовідносин між сторонами судово-правового спору та судом. Принцип рівності сторін у судовому процесі має також конституційний характер, поширюючись на всі види судочинства.

Аналіз цивільно процесуальної літератури свідчить, що саме розуміння рівності викликає певні дискусії, адже одні автори вважають рівність сторін складовою принципу змагальності, інші – самостійним принципом. Так, А. Боднар характеризує змагальність та рівність сторін як єдиний конституційний принцип, адже «рівноправність сторін втілює в собі матеріальні передумови забезпечення рівних можливостей для участі сторін в судочинстві, а змагальність – насамперед форма реалізації цих можливостей, певний процесуальний механізм досягнення мети і вирішення завдань судочинства» [2, с. 10]. Оскільки рівність є елементом змагальності, слід відзначити, що дія принципу змагальності у сфері цивільного судочинства є загальновизнаною, оскільки сама природа спору по цивільне право передбачає рівність прав сторін у відстоюванні власної позиції. Проте, на думку інших науковців, процесуальна рівність – це не просто елемент якогось принципу, а є самостійним принципом судочинства. Так, на думку Т. Сахнової принцип рівності сторін тісно пов'язаний з принципом змагальності, але має своє власне значення і зміст. Сторони в процесі рівні як у правових можливостях (процесуальних засобах та інших процесуальних правах), так і в правових обов'язках і в правових гарантіях реалізації прав і обов'язків [3, с. 107].

Також на думку Європейського суду з прав людини принцип рівності сторін є складовим елементом більш широкого поняття справедливого судового розгляду, яке також включає в себе основоположний принцип змагальності [4, с. 391].

Варто відзначити, що наявність принципу процесуальної рівності сторін відіграє важливу роль в різних формах судочинства, адже є виявом конституційної засади рівності усіх громадян перед законом і судом. Так, у цивільному процесі як позивач, так і відповідач мають ідентичні права, що обумовлюють їх доказову активність щодо подання доказів, обґрунтування їх належності та допустимості, заперечення проти доказів, поданих іншою стороною тощо.

Слід зазначити, що принцип рівності впливає на рівномірний розподіл не лише процесуальних прав, а й обов'язків, зокрема тягар доказування. Однак, в той же час, юридична рівність допускає обґрунтовану диференціацію прав і обов'язків на пропорційній основі задля досягнення суспільного розвитку та забезпечення індивідуальних, групових та загальних інтересів.

Тобто, закон враховує те, що громадяни фактично не рівні, оскільки вони можуть бути неповнолітніми, фізично чи психічно хворими або бути особами, які не можуть оплатити послуги адвоката, та інші причини, тому існують механізми, що дозволяють таким громадянам стати процесуально рівними, тобто повністю реалізувати свої права [2, с. 84]. Таким чином, за допомогою принципу рівності сторін законодавець намагається забезпечити сторони не просто формально рівними, але й фактично достатніми можливостями для активного захисту своїх суб'єктивних прав і законних інтересів. Цей принцип полягає в однаковій здатності сторін досягати своєї мети з однаковою мірою ефективності.

Згідно з принципом рівності сторін кожна сторона під час розгляду справи мусить мати рівні можливості для представлення своєї справи в суді; суд має дослідити аргументи кожної зі сторін, і жодна сторона не повинна мати певних вагомих переваг над протилежною стороною. Рівність сторін має реалізуватися в змагальному процесі, у якому сторони мають право знайомитися зі всіма доказами або запереченнями, що залучені до справи, висловлювати свою думку про їх наявність, зміст і достовірність у відповідній формі та відповідний час, у разі необхідності – у письмовій формі та заздалегідь.

Таким чином, можна стверджувати, що найкращий процесуальний ефект принцип рівності досягає саме в межах змагальної моделі цивільного судочинства, збалансовуючи правові можливості сторін у доведенні перед судом свої правоти і тим самим закладаючи підстави справедливого розгляду цивільної справи.

Також, слід відзначити, що процесуальні гарантії принципу рівності сторін відіграють важливу роль в цивільному процесуальному судочинстві. Так, О. Воронов виокремив дві групи гарантій цього принципу. До першої

групи зараховує норми-гарантії – це норми, які забезпечують виконання норм, що розкривають зміст принципу, і норм-винятків з принципу, у деяких випадках – під загрозою настання несприятливих процесуальних наслідків, зокрема застосування процесуальних санкцій. До цієї групи вчений зараховує норми про незалежність суддів, про мову судочинства, про відвід суддів, про законне представництво, норми про судові виклики та повідомлення, про порядок ухвалення рішень, зокрема про таємницю нарадчої кімнати, про підстави скасування судових рішень в апеляційному та касаційному порядку. До другої групи можна віднести норми, які сприяють виконанню принципів, – це норми, застосування яких сприяє більш ефективному та правильному застосуванню норм, що розкривають зміст принципу. Такими є норми про гласність судового розгляду, про рівність усіх перед законом і судом, про обов'язок суду обґрунтовувати рішення тими доказами, які були досліджені в судовому засіданні [5, с. 465].

Висновки.

З урахуванням викладеного можна зробити висновок, що рівність сторін є важливим та самостійним принципом, що має вирішальний вплив на справедливість усіх процедур цивільного судочинства. Сутність принципу процесуальної рівності сторін полягає в тому, що сторони в цивільному процесі наділяються рівними (але не однаковими) процесуальними правами й обов'язками. Це забезпечує рівність можливостей для зацікавлених осіб при зверненні до суду, а також при використанні процесуальних засобів захисту своїх прав та інтересів. Закріплення цього принципу обумовлено насамперед рівноправністю суб'єктів у матеріальних (цивільних) правовідносинах, з яких виникає судовий спір. Принцип процесуальної рівноправності сторін тісно пов'язаний із принципами диспозитивності і змагальності, у поєднанні з якими і досягається дійсна рівність сторін у цивільному судочинстві. Суд зобов'язаний застосовувати всі передбачені законом засоби по забезпеченню цього принципу.

Список використаних джерел:

1. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 року № 1618-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40–42. – Ст. 492.
2. Організація судових та правоохоронних органів: підручник для студентів юрид. спеціальностей вищих навч. закладів / І. Є. Марочкін, Н. В. Сібільова, В. П. Тихий та ін.; за ред. І. Є. Марочкіна, Н. В. Сібільової. – Х.: ТОВ «Одісей», 2007. – 528 с.
3. Курс цивільного процесу / Т. В. Сахнова. – 2-е изд., перераб. і доп. – М.: Статут, 2014.
4. Де Сальвіа М. Прецеденты Европейского Суда по правам человека. Руководящие принципы судебной практики, относящейся к Европейской конвенции о защите прав человека и основных свобод. Судебная практика

с 1960 по 2002 г. / М. Де Сальвиа. – СПб.: Издательство «Юридический центр Пресс», 2004.

5. Воронов А. Ф. Принципы гражданского процесса: прошлое, настоящее, будущее: монография / А. Ф. Воронов. – М.: Городец, 2009. – 494 с.

Коваль Тетяна Олександрівна,
студентка гр. БП-1-16
Кулак Наталія Валеріївна,
к.н. з д.у., доцент кафедри
приватного та публічного права
факультету підприємництва та права
Київський національний університет
технологій та дизайну, м. Київ, Україна

УДК 347.965.1

АДАПТАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО АДВОКАТУРУ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ

Зараз, курс орієнтації нашого законодавства на європейське, більш ніж очевидний, так як де-факто, у зовнішній політиці наша держава орієнтована на країни Європейського Союзу. Це передбачає поступове створення правової та демократичної держави, відповідної стандартам ЄС. Після того, як були визначені основні напрямки співпраці, була розроблено «Програму інтеграції України до Європейського Союзу». За цією програмою, Україна виробила стратегію співробітництва у сфері: економіки, науки, права, культури тощо. Однією з основних умов досягнення мети - інтеграції України до правового, економічного простору ЄС, є побудова досконалої системи адвокатури, яка б забезпечила її ефективне функціонування в умовах демократичної розбудови держави. Також, важливою умовою є створення законодавства, норми б якого ефективно взаємодіяли з інститутом адвокатури.

Неможливо побудувати правову державу в якій не функціонують належним чином правові інститути, а одним з них є адвокатура. Вона покликана професійно виконувати правозахисну функцію. Рівень адвокатури, не в останню чергу пов'язаний з ступенем її незалежності, обсягом прав адвоката, рівнем забезпеченості громадян правовою допомогою, професіоналізм. Тільки демократичні засади розвитку адвокатури, її незалежність, перетворили цей інститут в гаранта забезпечення прав і свобод людей.

На сьогодні, відносини, які пов'язані з адвокатською діяльністю, а також правова основа, принципи побудови і функціонування адвокатури в Україні врегульовано Законом "Про адвокатуру і адвокатську діяльність". Введений у дію у 1992 р., Закон побудовано на досить демократичних